SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 108. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JUNE 10, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 10-го ЧЕРВНЯ 1989 Ч. 108. РІК XCVI.

В ПАРИЖІ ПРОХОДИТЬ КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ

Париж. (АОЛПУ). — У вівторок, 30-го травня ц.р. тут розпочалася конференція в справі людських прав в присутності делегатів 35-ох держав, які підписали Гельсінкські угоди в 1975 році. В тій Паризькій конференції беруть участь також представники неурядових організацій (НУО) серед яких учасниками є представники організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АОЛПУ) і представниця Світового Конгресу Вільних Українців (СКВУ). Їх ціллю є піднести питання політичних, релігійних і психіятричних переслідувань в Совєтському Союзі і здобути підтримку для заборонених Церков в ССР.

Кількасот делегатів і неурядових організацій були присутні на пленарних сесіях в Центрі міжнародних конференцій. Присутні там є члени АОЛПУ — Віра Еліяшевська і Наталка Прірятка (Чикаго), Марія Зарицька (Дітройт), Одарка Полянська і Надія Ратич (Ню Джерзі) та Данило Городиський (Каліфорнія), який також репрезентує організацію „ВІЗА", що є промотором відвідин ЗСА і СССР. В українській групі є також Христина Ісаїв, директор Комісії Прав Людини при СКВУ, і Орест Дейчаківський з американської конґресової гельсінкської комісії, який також заряджує НУО з Америки.

Метою конференції є розглянути чи і як притримуються держави. Кінцевого Гельсінкського акту і оцінити результати конференцій, які відбулися в Мадриді, Белграді і Відні. На Паризькій конференції буде поставлена вимога до 35-ох держав-учасниць, щоби вони вияснили евентуальні порушення людських прав, а ціллю конференції буде скріпити безпеку і співпрацю серед націй. Подібні конференції, як теперішня в Парижі, є намічені в році 1990 в Копенгазі і в році 1991 в Москві.

В літературі, яку АОЛПУ приготовили на базі інформацій, отриманих від Української Гельсінкської Спілки для поширення серед представників 35 націй, часописів і загальної публіки, згадується недавні арешти Вячеслава Чорновола, Михайла Гориня, Івана Макара і Степана Хмари та нові зловживання психіятрією на особах Анатолія Семенчука, Степана Гури, Олеся Бикова і Валерія Ільченка. Також згадується перешкоди і труднощі, на які натрапляють члени українських релігійних віровизнань включаючи сюди звідомлення Івана Геля про Українську Католицьку Церкву, як і демонстрації і голодовий страйк українських католицьких духовних і вірних в Москві.

(Закінчення на стор. 3)

В Торонто відбувся успішний панель про стан в Україні

Торонто (тел.). — Тут у вівторок, 6-го червня ц.р., відбувся успішний панель про сучасний стан в Україні. В панелі брали участь: проф. Роман Шпорлюк, проф. Іван Фізер і проф. Богдан Кравченко, а проводив ним проф. Петро Потічний.

Прелегенти на основі особистих спостережень та останніх подій в Україні дали добру аналізу соціяльно-економічного стану в сьогоднішній Україні, як рівнож процесів, які проходять в ділянці культури та літератури.

Б. Кравченко дав цікаву аналізу можливостей України на тлі подій, які проходять в Прибалтиці, Грузії і Казахстані, як і в Польщі та останньо в Китаї. Він підкреслив, що політичне вироблення пересічного українця стоїть позаду того в інших вичислених республіках, тому населення не є спроможне виявити свою динаміку у подібних площинах, а будь-які радикальні вияви можуть викликати реакцію існуючого режиму у відношенні до теперішнього провідної верстви.

Спостереження прелегентів не віддзеркалили однак найбільше актуальних сьогоднішніх проблем України, а це небезпеки голоду, інфляції та безробіття.

Понад 250 осіб було учасниками цього цікавого вечора, який позначився відсутністю українських журналістів і провідників громадського життя.

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА

Гамптонбург, Н.Й. — Комітет побудови пам'ятника відомим і невідомим борцям ОУН-УПА-УГВР повідомляє, що відслонення і посвячення пам'ятника на українському католицькому цвинтарі св. Духа відбудеться в неділю, 11-го червня ц.р., о год. 2-ій пополудні. Свячення довершить владика Василь Лостен в сослуженні отців.

Владика Мстислав відвідав вірних в Англії

С. Бавнд Брук, Н.Дж. (Митрополича канцелярія). — У середу, 24-го травня повернувся після тижневого побуту в Англії Блаженніший Митрополит Мстислав, який водночас виконує обов'язки правлячого єпископа Великобританської епархії УАПЦеркви.

До Лондону Владика Митрополит прибув у суботу, 20-го травня, а ввечорі того ж самого дня завітав на ювілейне зібрання Об'єднання Жінок при Союзі Українців у Великій Британії, яке відзначало 40-ліття свого існування і дійсно корисної праці. „Ствердити це, — сказав Владика, — маю право і підстави, бо архипастирську опіку над нашими людьми в Англії виконую від 1947 року".

В неділю, 21-го травня, Владика Мстислав очолив архиєрейську відправу Святої Літургії. Сослужили Владиці голова Церковного Управління УАПЦ у Великій Британії протопресвітер С. Богатирець і настоятель катедри церкви в Лондоні протопресвітер М. Галиця. Після Літургії була відправлена Панахида за спокій душі бл. п. Симона Петлюри і полковника Євгена Коновальця. Відправу Панахиди попередив своїм зворушливим словом Владика Мстислав, який зупинився довше на теперішніх подіях в СССР взагалі, а в Україні зокрема. Ствердивши, що події матимуть вирішальний вплив на найближче майбутнє України й УАПЦеркви, Владика Мстислав благав усіх дітей українського народу, і тих, що в Україні в поневоленні перебувають, і тих, що по багатьох країнах вільного світу розсіянні, — стати воєдино до вирішального змагання за правду Христову України.

Понеділок, 22-го травня, Митрополит Мстислав використав для контактів з громадськими організаціями, зокрема з тими установами, що доносять Україні вільне слово друком та іншими засобами модерної комунікації, а в тому й Богослужбовими книгами та релігійними популярними виданнями.

У вівторок, 23-го травня, з нагоди приїзду до Англії, Митрополита Мстислава відбулася поширена нарада, участь в якій взяли члени Епархіяльної Ради та духовенство, і представники парафіяльних управ Великобританської епархії УАПЦеркви. Ця нарада відбулася в просторій залі катедри св. Преображення. Привітав присутніх настоятель катедральної церкви о.М. Галиця. Провадив нарадами о.С. Богатирець. Головну доповідь виголосив Митрополит Мстислав, представивши в ній на тлі 1000-літнього існування нашої Церкви головні етапи її розвитку й служіння українській нації. Довшу частину своєї доповіді Владика присвятив історії УАПЦ в XX столітті та теперішнім подіям у світі, а зокрема в Україні. Після доповіді Владика відповів на ряд запитань, що відносилися до теперішнього стану УАПЦ у вільному світі та акції за відновлення прав на леґальну діяльність УАПЦеркви в Україні.

Нараду закінчено схваленням постанов і резолюцій.

Повернувся Владика Мстислав сюди в середу, 24-го травня, а наступного дня взяв участь у засіданні Консисторії УПЦеркви в ЗСА.

Появилася ще одна стаття про С. Гординського

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Після обширної статті із копіями картин у львівському місячнику „Жовтень", тижневик „Україна", що появляється в Києві, поміщеним у квітні ц.р. довгу статтю-спомин про мистця і поета Святослава Гординського п.н. „Між світом та Україною" пера Миколи Неврилого.

Автор, що живе постійно у Братиславі, зазначає, що свою статтю написав на замовлення журналу „Україна". У ній він незвичайно прихильно аналізує мистецько-літературну активність Святослава Гординського, зачинаючи таким ствердженням: „Серед визначних діячів української культури, яких доля вже давно закинула далеко від батьківщини, одне з перших місць нині належить Святославу Гординському. В його особі вражає передусім надзвичайна модифікація людського духу, він — поет, графік, маляр, історик і критик мистецтва та літератури, талановитий перекладач з кількох мов світу".

Згідно із таким ствердженням М. Неврилий аналізує усі вітки творчости С. Гординського, прикрашуючи це свою довідку особистими споминами із зустрічі у Парижі, де в домі дочки С. Гординського перебувала і його дочка. В тих особистих зустрічах С. Гординський, як підкреслює автор, випитував з цікавістю про визначних поетів в Україні. Цікавим епізодом, що його підхопив автор статті є зворушення С. Гординського, коли М. Неврилий розповідав, що П. Тичина розпитував його про Євгена Маланюка та признав, що Є. Маланюк був єдиний, який його зрозумів.

Стаття прикрашена автопортретом С. Гординського, відбиткою обкладинок його збірки поезій та перекладів західних поетів. На чергових сторінках „України" поміщено кольорові зразки його картин із церкви св. Софії у Римі, портрет Оленки і гуцулки. На закінчення вміщено цілу сторінку вибраних поезій п.н. „Вічний вир".

КУРС РОБЛЕННЯ КОРОВАЇВ

Йонкерс, Н.Й. — Заходами 30-го Відділу СУА, тут в понеділок, 12-го червня ц.р. відбудеться курс роблення короваїв, що його переведуть Любов Волинець і Ярослава Стасюк. Курс відбудеться о год. 7-ій вечора в залі церкви св. Михаїла, 510 Норт Бродвей. Вступ — даток в сумі 3 дол.

ПРИБАЛТІЙСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ ЗАЛИШИЛИ З'ЇЗД

Москва. — У четвер, 8-го червня, З'їзд народних депутатів демонстративно покинула група прибалтійських делегатів, які протестували проти затискування суверенітету своїх республік. „Товариші, товариші, я прошу вас зберігати спокій тому, що все це не так просто", — повчав Михаїл Горбачов делегатів, що виходили зі залі.

Як повідомив ТАСС, ініціяторами виходу зі залі були депутати Литви, які з самого початку З'їзду показали себе людьми чітких переконань і не встидалися висловлювати свої думки. Неясно, скільки депутатів двох інших прибалтійських республік наслідували їх приклад. На екрані телевізора було видно, що з залі виходять приблизно 25 осіб.

Прибалтійці зробили цей демарш на знак протесту проти створення конституційної комісії Верховної Ради, яка буде рішати чи відповідають прийняті закони конституції СССР. „Наші вибори дали нам наказ потурбуватися про суверенітет наших республік, — заявив литовський депутат письменник Ромас Гудайтіс. — Ми вважаємо, що створення конституційної комісії недоцільне і не маємо наміру брати в цьому участь".

Делегати Прибалтики заявили на З'їзді, що вони не мали досить часу для вивчення запропонованого складу комісії і її функцій, і запропонували відкласти цю справу до сесії нової Верховної Ради. З'їзд, однак, переважною більшістю голосів постановив зформувати комісію у запропонованому складі: проти голосувало лише 433 депутати з 2,250.

М. Горбачов заявив, що проконсультується з делегатами, які виступають проти створення комісії.

Як зауважує кореспондент агентства АП Керік Голдберг, демарш прибалтійців був яскравим висловом незадоволення радикальної частини делегатів рішеннями партійної верхівки, „яка командує на З'їзді і висуває кандидатури членів комісій та інших чиновників". Литовці уже вимагали права вето на кандидатуру голови Ради національностей. Один з них загрозив, що Литва може почати добиватися відокремлення від СССР.

Як уже повідомлялося, Верховні Ради Литви і Естонії проголосували за те, щоб залишити собі право вето на закони центрального московського уряду.

„СОЛІДАРНІСТЬ" ДОМІНУВАЛА У ВИБОРАХ

Варшава. — В той самий час, коли урядові чиновники засідали з провідниками „Солідарности" щоби договоритися про можливість політичної співпраці в деяких ділянках, уряд Польщі проголосив кінцеві результати всенародного голосування, першого найбільш відкритого голосування в Польщі після Другої світової війни.

Як уже передбачувано, виборці відкинули зовсім кандидуючого прем'єра Мечислава Раковського та 32 інших комуністичної партії підтримуваних кандидатів, які не зуміли отримати потрібних 50 відсотків голосів, хоча не мали противників.

У своїх перших коментарях провідник польської комуністичної партії ген. Войцех Ярузельський заявив, що „комуністична партія зречеться зовсім своїх прав, якщо програє в наступних виборах 1993 року", які на його думку повинні бути зовсім вільними, бо у цьогорічних виборах „Солідарність" мала тільки 161 місць на всіх 460 в соймі. Член політбюра Януш Рейковскі заявив, що Державна рада встановила день 18-го червня для вибору кандидатів на вільні в соймі місця.

Кінцеві висліди виборів у Польщі в неділю, 4-го червня ц.р., виказують, що „Солідарність" здобула 160 місць в соймі, обрано двох, з комуністичної партії, а трьох з комуністичної селянської партії. До нового 100-членного сенату обрано 92 кандидатів, всі з „Солідарности".

У СВІТІ

В ШАНХАЇ СТУДЕНТИ не перестають показувати симпатії своїм землякам в Пекіні. Вони побудували барикади довкруги університету Фудан, прикрасили китайський національний прапор чорною лентою, вивісили транспаранти із написами „Китай помер" і поширюють копію американських газет, як також з Гонг Конгу, де є описи подій у Китаї.

ВПЕРШЕ ВІД СОРОКА РОКІВ японські офіційні чинники відверто критикують уряд Китаю, заявляючи, що не можна простити йому вбивання цивільного населення. Ця критика правдоподібно буде заніцьована торговельними колами, які занепокоєні своїми грошевими інвестиціями у Китаї.

ЄГИПЕТСЬКИЙ УРЯД несподівано скоро підготовляє замирення з Лівією, яке для частини єгипетського населення не є надто сприятливим політичним потягненням з уваги на те, що на терені Єгипту перебуває багато втікачів з Лівії, що є проти диктатора Муаммара Каддафі. Границя поміж Єгиптом і Лівією є вже відкрита від минулого місяця, коли в Касабланці відбулася нарада представників арабських країн. Коли дійде справді до порозуміння поміж цими двома державами, воно ще більше ізолює Сирію.

У СУРІНАМІ, ПІВДЕННА АМЕРИКА, розбився літак типу ДІС1-8 при чому загинуло 168 осіб, а лише 14 врятувалося. Літак летів із Голляндії і нещастя трапилося у віддалі двох миль від летовища, де він мав приземлитися. Припускають, що причиною катастрофи була сильна мряка.

ПОБУВАЮЧИ В ДАНІЇ, ПАПА Іван Павло II оптимістично говорив, що стремління у цілому світі до незалежности зроджує „нову і кращу добу". Він не давав прикладу, які країни має на думці, але підкреслив, що деякі люди мають сумніви чи це можливе, багато однак бачить, що світ переходить надзвичайну зміну.

В ПОЛЬЩІ ПАНУЄ виїмковий спокій після виборів і прихильники „Солідарности", яка здобула великі успіхи не показують ніяк своєї радости з перемоги. Це тому, що добре пам'ятають ейфорію 1980 року, коли повстала „Солідарність", яку після року зовсім здусили урядові чинники. Тепер побоюються цього самого і тому не показують своїх почуттів тим більше, що новий уряд мусить бути коаліцією обох політичних напрямків.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖ. БУШ ПЕРЕСТЕРІГАЄ УРЯД КИТАЮ

Дж. Буш

Вашінгтон. — У четвер, 8-го червня ц.р., президент Джордж Буш, під час своєї першої пресової конференції остеріг уряд Китаю, що добрі відносини поміж тією країною і ЗСА залежать від процесів демократизації в КНР і гуманної настанови до населення. У своїх відповідях Президент ясно заявляв, що не хоче зривати цілковито зв'язків з Китаєм, бо це не було б корисним для обидвох країн, але підкреслив і те, що нормальні спілкування можуть розпочатися тоді, коли китайські власті „визнають леґітимність" продемократичного студентського руху.

Хоча в ході цілої конференції події в Китаї були домінуючою темою, то президент Буш відповідав і на питання в справах СССР, Ірану, Польщі і Панами. Щодо внутрішніх справ, Президент повторив свою підтримку Лі Атвора, голови Республіканського крайового комітету, якого резиґнації домагаються демократи у наслідок поширення республіканським комітетом образливого і очорнюючого меморандуму на новообраного спікера Палати Репрезентантів Томаса Фолі.

На цій конференції президент Буш виступив як людина самопевна і обізнана зі справами, про які йшла мова, але рівночасно людина, що не завагається в разі потреби сказати й підтримати своє слово ділом. Тому то й зразу після пресової конференції політичні аналітики потвердили те, що в останніх тижнях чим раз частіше зауважується на передових сторінках світової преси, а зокрема европейської, що американський президент Джордж Буш проявив себе як справжній провідник західних альянтів.

Президент обурений пашквілем

Вашінгтон. — Президент Джордж Буш у середу, 7-го червня ц.р., гостро нап'ятнував головного архітекта свого виборчого тріюмфу з 1988 року Лі Атвотера, якого сам назначив головою Республіканського крайового комітету.

Причиною цієї гострої поведінки президента Буша і шефа персоналу Білого Дому Джана Сунуну була поява образливого меморандуму з очорненням новообраного спікера Палати Репрезентантів Томаса Фолі. В меморандумі п.н. „Ліберал з шафи" звинувачено Фолі у гомосексуалізмі.

Речник Білого Дому Марлін Фицвотер заявив перед кореспондентами засобів масової інформації, що президент Буш був „обурений таким огидливим нападом" на конгресмена Т. Фолі. Також своє велике обурення такою поведінкою членів Крайового республіканського комітету виявив і Дж. Сунуну, заявляючи, „що струну перетягнено" і не тільки тому, що це непотрібно напружує взаємовідносини поміж обидвома партіями, але прямо тому, що „це огидне і несправедливе".

Автор цього меморандуму Марк Гудін відразу зрезиґнував зі свого посту директора інформації в республіканському комітеті, заявляючи, що „це було погане і не обдумане потягнення з моєї сторони, однаке не мало на меті ушкодити чиюсь репутацію".

Виступаючи на передачі кабельної телевізійної мережі, конгресмен Т. Фолі сказав, що „це було дуже дешеве очорнення", але Л. Атвотер до нього потелефонував і перепросив „і я уважаю цю справу закінченою".

Однак для інших демократів ані догана президента Буша, ні публічне обурення Дж. Сунуну чи інших республіканців ані навіть перепросини Л. Атвотера не є достатніми, бо вони уважають, що це було зроблено зумисно і вимагають усунення Л. Атвотера з посту предсідника Республіканського крайового комітету.

В АМЕРИЦІ

КОНҐРЕСМЕН ДЕН РОСТЕНКОВСКІ, голова Комісії засобів і способів в Палаті Репрезентантів, заявив, що він застановляється дуже поважно над своїм зворотним ходом щодо зменшення оподаткування капіталозиску, бо президент Джордж Буш твердить, що такий крок пособить економічному ростові, збільшить річний державний дохід без підвищення податків. Все ж таки Д. Ростенковскі дальше говорить, що він сумнівається чи інші демократи в цій комісії погодяться. В кожному разі остаточне рішення конгресмена Ростенковского, яке б воно не було, всіх не задовільнить, бо й без того ведеться вже полеміка на тему цієї пропозиції в державному бюджеті, що її запропонував президент Дж. Буш.

ЗГІДНО З ТВЕРДЖЕННЯМИ офіційних чиновників Уряду президента Джорджа Буша, довкруги Пекіну під цю пору є коло 200,000 вояків. Їхні твердження базуються на різних джерелах, не виключаючи й того, що деякі з цих інформацій походять із літаючих розвідчих сателітів.

ДЕПАРТАМЕНТ ЮСТИЦІЇ подав до відома, що буде протиставитися плянам летунської лінії Істерн продати свої філядельфійські надбання і повітряні права летів до Канади летунській лінії „ЮС Ейр". Причиною цього протесту є твердження, що коли б це сталося, то повітряна лінія „ЮС Ейр" мала б забагато контролі місцевого ринку. Ця інтервенція Федерального уряду вказує на те, що теперішня Адміністрація сприяє конкуренції поміж летунськими лініями, щоб втримати ціни за квитки на приступному рівні.

УРЯД ЗСА ВИДАВ ультимат Японії до 10-го липня ц.р., щоби вирішити суперечку несправедливого недопущення американської телекомунікаційної індустрії на японський ринок. Японський уряд раніше заявив, що не буде вести переговорів під тиском. Однак цей останній крок вказує на те, що ЗСА таки готові застосувати всі санкції проти Японії, які застосовуться проти держав, що надуживають правилами справедливої торгівлі.

ЩОТИЖНЕВА ХРОНІКА ЛЬВІВСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ УГС

• Від жительки села Тиняни Самбірського району Львівської області Анни Штабули одержано повідомлення, що прокуратура району і області відмовляються провести серйозне розслідування обставин смерти 7-го лютого 1988 року її сина Штабура. Вони зігнорували факти, які явно свідчать, що її сина було вбито чиновниками правоохоронних органів, які стверджують, що він помер своєю смертю і на розпачливі заяви матері вбитого вже більше року відповідають формальними відписками.

• 7-го травня у Львові на подвір'ї собору св. Юра від 4-6-ої години 2,000 віруючих греко-католиків провели пікетування з гаслами: „Волю УКЦ!", „Верніть нам собор св. Юра!" та інше. Міліція пікетуванням не перешкоджала.

• 7-го травня у Києві відбулося засідання Всеукраїнської Координаційної Ради УГС.

• Тривалі протести, мітинги і демонстрації львів'ян з вимогою утворити Новий Народний Рух України врешті принесли успіх. 7-го травня ц.р. у Львові в будинку Архітектора відбулася львівська регіональна установча конференція Народного Руху України за Перебудову. На конференції було 188 делегатів від різних організацій. Делегати вибрали Раду і Президію Ради, до яких увійшли: поет Ростислав Братунь, депутат Верховної Ради СССР Іван Вакарчук, член-кореспондент Академії Наук УССР Михайло Голубець, професор Орест Блох, психолог Михайло Горинь, робітник Петро Кавуї, художник Володимир Патик, робітник Володимир Пилипчук і кандидат філологічних наук Любомир Сеник.

• 7-го травня у Києві з ініціятиви Київської Філії товариства „Меморіял" відбувся мітинг з Молебнем, присвяченний пам'яті жертв сталінського терору 1937-44 років. Молебен відправив православний священик, а на мітингу виступив режисер Лестюк, голова УГС Левко Лук'яненко, член Виконавчого Комітету УГС Степан Хмара, поет Іван Драч і письменник Володимир Яворівський.

• 7-го травня у місті Нестерів Львівської області за роздачі і розклеювання звернень із закликом бойкотувати вибори у Львівській Національно-територіяльній окрузі засуджено на 10 діб члена УГС Богдана Чику і його брата Ігоря Чика, суд визнав їх винними в скоєнні дрібного хуліганства.

• Вийшов другий номер газети УГС „Голос Відродження". Номер датований квітнем 1989 року.

• В Києві 21-го травня ц.р. під час офіційних святкувань 175-ліття з дня народження Тараса Шевченка було піднято вісім синьо-жовтих прапорів на площі серед людей. Мітинг культури, яка клала вінок біля пам'ятника Шевченка, були знову на виголосити свою промову під синьо-жовтими прапорами. Телевізія показувала тільки малі уривки з тих святкувань тому, бо неможливо було уникнути повіваючі прапори.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Польща на шляху до демократії

У минулу неділю, 4-го червня 1989 року, в Польщі відбулися перші вибори від 1947 року, коли Сталін, зламавши постанови Ялтинської конференції, завів у Польщі комуністичну систему. Першим прем'єром уряду, ще коаліційного, був Едвард Осубка-Моравський, першим прем'єром уже цілком комуністичного уряду був Владислав Ґомулка. Генерал Войцєх Ярузельський прийшов до влади у 1981 році, як довірений чоловік Москви. Проголосив вийнятковий стан і виарештував увесь актив робітничої організації „Солідарність" та чолових інтелектуалів, причетних до підпільної антикомуністичної преси. Коли новий лідер СССР Міхаїл Ґорбачов відмовився від т. зв. доктрини Брежнєва і тому відпав острах, що СССР інтервеніюватиме в Польщі збройною силою, Ярузельський виявився більше поляком, як комуністом. Показався теж мудрішим від китайського диктатора Денґ Шіяопінґа, бо замість силою здавлювати опозиційний демократичний рух — повів розмови із лідерами „Солідарности". Згадані на вступі цих міркувань вибори до польського парляменту були однією з точок компромісу між Ярузельським і Лєхом Валенсою, лідером „Солідарности".

До виборів пішло понад 80 відсотків управнених до голосування. Масово проти комуністичних кандидатів голосували поляки в діяспорі (у домовках консулятів), посідачі польського пашпорту. Речник комуністичного уряду проголосив через радіо і в офіційному Польському Пресовому Аґенстві, що „Солідарність" здобула велику перевагу. Реальні успіхи цієї перемоги дискусійні і покищо неясні. Бо за згаданим домовленням між Ярузельським і Валенсою нижча палата парляменту, сойм, матиме тільки 35 відсотки некомуністичних послів. Дехто з поляків сподівається, що між більшістю комуністичних членів 480-членного Сойму знайдуться і члени Компартії, які будуть солідаризуватися з опозицією. Ярузельський негайно запросив „Солідарність" до участи в новому уряді. Проте керівники цієї організації розумні: вони відмовляються, арґументуючи логічно. Мовляв, поки існує ,система, що генеральний секретар Компартії (він же президент) і Політбюро мають право визначати людей на видатні становища у державному апараті, опозиція не може брати участи в уряді і брати на себе відповідальність перед народом.

Але, поминаючи число здобутих мандатів у соймі і 100-членному сенаті — вислід недільних виборів це можливо, переломова подія в історії Польщі. Коли в остаточному підрахунку покажеться, що виборці скористали з свого права перекреслювати одного з двох кандидатів і перекреслили кількох урядуючи. І тепер міністрів-комуністів — це був би важкий удар по престижі Компартії. Ніхто не може мати сумніву, що в оцих виборах, що їх самі комуністи вважали за плебісцит, польський нарід величезною більшістю висловився проти комуністичної системи. Це не значить, що вона дуже швидко провалиться. Але вона вже є на доброму шляху до провалу. Знавці відносин у Польщі передбачають, що створиться Соціо-демократична партія, яка проковтне більшість теперішніх комуністів. Комунізм, мовляв, і так існує в Польщі більше на показ, як у реальній дійсності, при чому той комунізм дається дошкульно відчути хабарництвом і господарською нуждою.

На хід подій у Польщі мають великий і, може, рішальний вплив 1) події в СССР, де виразно комунізм тріщить; 2) Папа Іван Павло II і керована ним Католицька Церква; і 3) ЗСА. Президент Буш, авторитет якого, як лідера вільного світу, надзвичайно зріс після конференції на вершинах НАТО, раз-у-раз підкреслює у своїх промовах вартість демократії. Коли Буш відвідає у липні Польщу і Мадярщину — це правдоподібно буде могутній поштовх тамошніх подій у сторону ліквідації комунізму також формально, за назвою. І коли це станеться, то воно може зчерги матиме вплив на хід подій в самому СССР.

Покищо ситуація у Польщі дуже складна. Лєх Валенса, який має добрих дорадників, у промові, у своєму родинному місті Ґданську, напередодні виборів радив своїм землякам голосувати також на „поміркованих" комуністів. Близько двотисячна маса слухачів зустріла цю пораду вигуками протесту і свистом, але ніхто в Польщі та ніхто з поляків у діяспорі не сумнівається, що генерал Войцєх Ярузельський залишиться далі президентом і чоловою фігурою. Треба ще дальшого поштовху подій в напрямку до демократії. Тим поштовхом можуть стати прийняті новим парляментом закони, а може прийти якась нова несподіванка.

На тлі сучасної гострої кризи у світі комунізму — вибори у Польщі це великий крок у напрямку до ліквідації ганебного договору Рібентропа-Молотова, яким започатковано Другу світову війну, і ліквідації одного великого обману злочину Сталіна, який обманув у Ялті Ф. Д. Рузвелта своєю „демократичною" маскою.

Микола Горбаль

ДЕЩО ПРО ДЕРЖАВНИЙ СТАТУС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Оскільки в двох моїх політичних судилищах одним із пунктів звинувачення ішло і розцінювалося як злочин моє твердження, що на Україні влада активно проводить політику русифікації, що КПСС керується імперським лозунгом злиття націй і робить усе можливе, щоб вилучити з ужитку українців їхню мову, — то зараз не без цікавости слідкую за навколомовними процесами на Україні.

Сьогодні вже не потребує доказів безглуздість запляннованої Москвою теорії злиття націй, куцими шатами якої годі було прикрити дебельний великодержавний шовінізм. Задум був гігантський, що веде початок ще від Івана Грозного. За кілька століть під опікою Росії багато народностей щезло безслідно. Все ж, не всіх і не повністю вдалося їй розчинити в своєму морі.

Зараз, у період гласности, злочинна непривабливість такої затії більш як очевидна. Уже ніби й сам уряд це розуміє, але зізнається в цьому з якоюсь аж надто цнотливою сором'язливістю. Мене, як і моїх друзів, що небайдужі до долі народу (за що й були репресовані), випустили з неволі, але не реабілітували, як і не зняли з нас вищезгаданих звинувачень.

Та нехай вже, аби лиш Україна відроджувалась, виходила із забуття. І народ пробуджується: то тут, то там створюються товариства шанувальників української мови. Ніби й відрадно, а як вдуматися — який жах! Це ж треба було довести до такого стану, щоб у себе на Україні відроджувати свою мову! Чи мислиме щось подібне у Франції або в Англії, ба навіть у Польщі? А ми ж все таки 50-мільйонний народ!

Товариства створюються, а по парткомах розсилають потаємні циркуляри, щоб робили всілякі перешкоди в діяльності таких товариств. Оскільки мовна ситуація на Україні дійсно катастрофічна, то ті, хто до її створення причетний, ніби хочуть зробити якийсь жест, щоб не виглядати перед світом такими варварами. Ще з Нового року поширюються чутки, що ось-ось повинен появитися закон про мову. Але щось то дуже келійно робиться і очевидним зволіканням.

Під керівництвом академіка Шинкарука над проєктом закону працює група науковців у складі Русанівського В. М., Бурчука Ф. Г., Василенка В. А., Мартиненка П. Ф., Селіванова В. М.

Мені пощастило побачити копію майбутнього документу під назвою „Закон Української Радянської Соціялістичної Республіки про національні мови в Українській РСР. Проект". Усвідомлюючи, яка ситуація спричинила вироблення такого закону, читаю і зі здивуванням зауважую, що в проєкті закону жодним словом не обмовилося, від кого ж цей закон повинен захищати українську мову, як і мови національних меншостей на Україні (греки, караїми, татари, жиди, гагаузи та ін. національні меншості, на Україні, між іншим, теж русифіковані). Не відзначено в проєкті, що спонукало потребу в такому законі, як і не відзначена теперішня мовна ситуація в республіці. Об'єктивно закон мав би сприяти розвиткові української мови, але нічим не передбачено, як же бути з тими, що стали жертвами злочинної багатолітньої русифікаторської політики: За ними закон великодушно лишає право такими ж і залишатися, майже за прислів'ям „Спасение утопающего — дело рук самого утопающего".

Та не буду надто прискіпливим до проєкту ще не опублікованого закону тим паче, що є в ньому вельми вагомі статті, які, набравши сили закону, могли б значно поліпшити мовну ситуацію в Україні.

Стаття 3 говорить: „Державною мовою Української Радянської Соціялістичної Республіки є українська мова — національна мова Української Радянської Соціялістичної Республіки, мова роботи і діловодства державних, партійних і громадських органів, підприємств, установ і організацій республіки. Статус української мови як державної не виключає можливості вживання і національних мов компактної більшості населення тієї чи іншої місцевості та в роботі партійних, державних і громадських органів, підприємств, установ і організацій, розташованих у даній місцевості. Українська мова є мовою міжнаціонального спілкування у сфері її функціонування як державної мови".

Гарно звучить і такий абзац із ст. 4 цього Закону: „Українська РСР виявляє державну турботу про всебічний розвиток і функціонування української мови всемірно сприяє розвиткові і вживанню мов інших національностей, які проживають на території республіки". Хоч важко уявити, що українська мова раптом зазвучить у кабінетах ЦК КПУ, в приймальнях Президії Верховної Ради, в коридорах Ради Міністрів. Та якщо вірити, що закон писаний для всіх, то хоч на людях, бодай в урочистих випадках доведеться вживати цю мову, оскільки стаття 5 Закону передбачає „українська мова, мовою проведення з'їздів, сесій, конференцій, пленумів, зборів, засідань, нарад, активів і інших форумів державних, партійних і громадських органів, підприємств, установ і організацій республіки".

Чи примусить Закон український уряд поважати українську мову? Історичний досвід підказує, що в Совєтському Союзі закони були часом і привабливі, але все функціонувало за негласними інструкціями. Побачимо, як воно буде.

У проєкті Закону про мову, який мені вдалося перечитати, є статті, що зводять нанівець добрі наміри сусідніх статтей. Хоч загалом, якщо Закон з'явиться навіть в такій редакції, це вже буде знаменне явище в житті України.

Знову ж таки, історичний досвід показує, що часто розроблений науковими спеціялістами закон після того, як був підписаний у Верховній Раді і опублікований, діставав до невпізнання інший вигляд.

Як же спрацює той механізм цього разу?

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про пошану померлим

Якось так складається, що саме у весняну пору, коли все відроджується, цвіте і живе — ми згадуємо померлих. Згадували ми у Провідну Неділю, відвідуючи гроби, згадували у американський День Пам'яті і невдовзі будемо згадувати у Зелені Свята, що припадають за „старим" календарем уже в найближчих тижнях.

Американський День Пам'яті, або як його давніше називали День Прикрашування, має свою генезу у бажанні відзначити усіх тих, хто згинув за батьківщину, і створено його після закінчення громадянської війни. І наші т. зв. Зелені Свята у Західній Україні в першу чергу були споминoм тих усіх, що впали за Україну і на їхні гроби ішли з вінками та національними прапорами тисячі людей, а перш усього тисячі молоді.

Сьогодні, однак, в Америці День Пам'яті став першим весняним святом для відпочинку, „пікніку" і перебування у природі. Правда, політичні провідники для популярности складають вінки біля пам'ятників поляглим, виголошують палкі промови, але пересічні громадяни з роками щораз більше забувають причину цього свята. Це ми мали нагоду різко спостерігати цього року, коли збігом обставин були обсерваторами двох походів до пам'ятника поляглим у малих містечках. Як бідно і скромно ці „паради" виглядали: декілька ветеранів, що погрубівши надмірно і полисівши ніяк не пригадували колишніх вояків, типічна шкільна оркестра, перед якою викручувалися з паличками скупо убрані дівчата, пожежна сторожа на своїх автах і дрібна дітвора з мамами — із організації скавтів. На хідниках розсілися на складаних кріселках тут і там члени родин маршуючих, плескали в долоні та заїдалися „сендвічами", — от і все.

Чи справді все це було на пошану тим, хто згинув за їхню Америку? На це наше питання відповів відтак у телевізійних новинках глибоко зворушений старший віком мешканець Ню Йорку, який, вказуючи на зовсім порожні вулиці міста, що звичайно заповнені обсерваторами, говорив про те, який це сором, що американці забули як шанувати тих, хто віддав життя, за свою батьківщину, коли День Пам'яті став таким, як тепер. А в американській пресі розвинулася навіть дискусія на тему, що ані батьки, ані школи не вчать молоді, яку шану треба віддати не лише своїм героям але і національному прапорові, що його цього дня вивішують.

Не менше скромні стали тепер і у нас тут Зелені Свята, про існування яких багато із молоді навіть добре не знає, як і не знає кому в першу чергу вони повинні бути посвячені. Чи сповняє це завдання Провідна Неділя також маємо сумніви, бо вона зосереджується на родинних поминках і часом прибирає інший характер. А національний прапор також не все вітають так як належиться.

Усе це насуває питання — чи патріотизм тепер перестав бути модний, чи всі ми менше кладемо натиск на продовження пам'яті тих, хто віддав життя за батьківщину, чи забуваємо, як треба вшанувати їх і національні знамена, приватна бо вигода взяла верх?

Добре, що нам, українцям, тепер пригадують про цей обов'язок наші земляки в Україні і що вони дорожать нашим національним прапором та стали для нас зразком як віддавати йому шану.

О-КА

Андрій Бук

ОЩАДНОСТЕВО-ПОЗИЧКОВІ ІНСТИТУЦІЇ І КРЕДИТОВІ КООПЕРАТИВИ

Американська банкова система, а головно ощадностево-позичкові інституції від кількох років переходять фінансову кризу. Захитаний стан почався під кінець 1986 року через нерозважну господарку. Спершу до цього довели злі позички нафтовим компаніям на півдні країни, відтак і в інших стейтах, які крахували, через великий спад цін на нафтові продукти. Відтак — злі позички фармерам (через посуху) в нутрі країни і за кордоном: країнам Південної і Центральної Америки та відсталим країнам Третього світу. Крім цього — зла господарка, великі капіталовклади в нерухомості, високі платні керівникам — персоналові і зловживання (останньо викрито корупцію в трьох ощадностево-позичкових інституціях в Каліфорнії) спричинили, що на 3,100 інституцій в 1986 році 195 перестало діяти (деякі злучено з іншими), у 1987 році 165 зліквідовано (69 злучено).

Двісті п'ятдесят інституцій фінансово захиталося, а у 1988 році деякі поширили коло діяння на забезпечення і активність у біржі, не зважаючи на це 280 зліквідовано, а 400 далі фінансово захитані. Дирекція федеральних резерв під кінець минулого року почала поступово рятувати захитаний стан, спершу 65, відтак 92 і до кінця минулого року 225 було вже під контролею федеральних забезпечень. Уряд спершу запропонував рятувати захитаний стан податками від ощадностей громадян, а коли Конгрес під впливом публічної опінії спротивився, рішено санувати податками з доходів вартісних паперів корпорацій. Захитаний фінансовий стан інституцій спричинив в листопаді і грудні минулого року вибрання 15 більйонів долярів ощадностей(вкладено в бонди, нерухомості фонди і біржу), що захитало ощадностеву анемію, бо американські обивателі в останніх роках щадили всього 5.2 відс. (японці — 16.8, німці — 12.4 відс).

Коли за перших три місяці цього року у 29-ох стейтах зліквідовано дальших 116 ощадностево-позичкових інституцій, вони втратили 138 більйонів долярів і далі тратять по 500 мільйонів долярів місячно. Сенат, на пропозицію Уряду, затвердив (98-ми до проти двох голосів) санувати 165 інституцій коштом 157 більйонів долярів протягом 10-ох років. Чи санація допоможе, оскільки захитаний фінансовий стан 400 інших не поправиться, час покаже. Громадяни вибрали дальших 29 більйонів долярів і далі вибирають, бо не мають довір'я. Тим більше, що на зарядження президента Джорджа Буша Корпорація забезпечень федеральних депозитів протягом трьох місяців перевірила 220 інституцій ощадностево-позичкових і знайшла в 50-ох зловживання; майже половина-кримінального характеру.

Вміжчасі цьогорічне економічне сповільнення у першому кварталі в домобудівництві й інших конструкційних роботах, в продажі авт, та зростаючі ціни на продукти, головно енерґію і харчі захитали дрібну продаж, бо громадяни стали обережні у видатках на купно авт, домів і домоустаткування. А через зростаючі заробітки — доходи чотири рази більші від видатків, бо населення почало більше ощаджувати. Попередніми роками, не лише всі заробітки видаткували, але ще позичали в пересічі 5 більйонів долярів місячно. Найбільше ощадності зросли в березні на 6.3 відс. — 10 більйонів долярів, за перший квартал на 5.9 відс., а за останніх п'ять місяців поверх 50 більйонів долярів. Останньо ощадностевій акції сприяють піднесені відсотки на державних бондах (7.5 відс.), дивіденди в комерційних банках (6.5 відс.), головно на сертифікатах на заході країни (Каліфорнія) від 9.3 до 10 відс. — в річному зіставленні; начислювані місячно.

На захитаний фінансовий стан ощадностево-позичкових інституцій звернув увагу не лише Уряд, але і чинник уставодавчий. Під кінець березня Сенат і Конґрес на спеціяльній сесії, після довгої дискусії, ствердив, що діють три фінансові інституції з трьома різними забезпеченнями: Асоціяція федеральних забезпечень ощадностево-позичкових інституцій, Асоціяція федеральних забезпечень депозицій банків і КЮНА — забезпечення ощадностей і позичок кредитових кооператив, з трьома окремими книговодськими системами та різними реґулямінами-законами. Тому банкові комісії обох палат запропонували деякі зміни, особливо відносно спільного центрального забезпечення, для трьох фінансових інституцій. Деякі конґресмени закинули кредитовим кооперативам нарушення правильника в їх діяльності відносно членства поза колом організації, стоваришення Церкви (кредитова кооперативна Асоціяції американських емеритів має поверх 23 мільйони членів з цілої країни), які як недоходові організації, звільнені від податків повинні служити членам у цілях ощадностевих і позичками на особисті потреби. Тим часом збільшили коло діяльности поширення позичок на нерухомості (поверх 18 відс.) на авта (15 відс.) студентам (9 відс.). Тримають замалі запасні фонди на покриття злих позичок, тому платять своїм членам більшу дивіденду від ощадностей від інших фінансових інституцій. Знову вимагають (від кількох декад), щоб Конґрес забрав привілей звільнення кредитових кооператив від податків. За законом ощадностево-позичкові інституції платять 18 центів від

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПИШІМ ДО КОЛИШНЬОГО ПРЕЗИДЕНТА ЗСА

Загальновідомо, що систематичне поселення переслідувань активістів-правозахисників владою в Україні є заплановане не тільки для поборювання українського національного руху, але й для відновлення і поглиблення страху серед населення. Арешт Вячеслава Чорновола, одного із провідників правозахисного руху, вказує, що режим розпочав наступ.

Ім'я Вячеслава Чорновола є відоме із сторінок міжнародної преси вже від 20-ох років. Рівно ж, він один із небагатьох активістів правозахисного руху, який особисто знайомий із колишнім президентом Америки. Якраз на його розмову із президентом Роналдом Реґеном в справі леґалізації Української Католицької Церкви звернув увагу кореспондент під час зустрічі колишнього голови американського Уряду із представниками правозахисного руху у Москві на весні минулого року.

Отже, було б доцільно українській громаді апелювати до Р. Реґена стати в обороні не лиш Вячеслава Чорновола, але й інших з ним пов'язаних борців за свободу. Минулого року президент Реґен виразно заявив у Москві, що його вклад для скріплення і поширення прав людини він уважає своїм найбільшим досягненням.

Адреса, на яку можна писати до колишнього президента ЗСА — це: Ronald Regen, 2121 Avenue of the Stars, Los Angeles, Calif. 900 67.

Читач

ПОМИМО ТОГО, ЩО совєтський уряд кинув до Узбекістану 9,000 війська щоб успокоїти заворушення, які там панують від кількох днів поміж узбеками і месхами, число убитих вже збільшилося до 67 осіб і це в більшості із племени месхів. Два дні були вже спокійні, але тепер бійки далі ведуться і поширюються також випадки рабунків та нищення чужої власности.

Любослав Гуцалюк

ЩОБ ПАМ'ЯТЬ ПРО НЬОГО НЕ ПРИПАЛА ПОРОХОМ

Як воно не дивне, але часто трапляється, що про деяких не так то і дуже визначних осіб пишуть ще за їхнього життя, справляють їм ювілей та оплакують їх після смерти, — а про інших, які з цих чи інших оглядів виїмкові, — зовсім і забувають.

Такою забутою людиною є св. п. д-р Микола Кузьмович — меценат, збирач, критик та знавець образотворчости.

У ЗСА, а вже зокрема в Ню Йорку, д-р М. Кузьмович був беззастережно одним із найкращих знавців українського і світового мистецтва. Сам придбав велику колекцію книг про світове мистецтво, постійно ходив на курси мистецтва в музеях та у т. зв. Новій Школі і завжди пробував пристосувати критерії міжнародних знавців мистецтва до наших стремлінь у пошуках нових шляхів. Д-р М. Кузьмович був справжнім меценатом, якого матеріяльна і моральна допомога українським молодим мистцям була великою заохотою до дальшої наполегливої праці, до нових пошуків і розв'язок. Він допоміг дуже багато українським молодим мистцям у 60-их і 70-их роках. Сьогодні вони вже в старшому віці, а деякі перестали взагалі творити, інші працюють наполегливо дотепер, завдячуючи до великої міри свою безустанну творчість саме д-рові М. Кузьмовичеві. Він все радів, коли появлялися нові українські мистці і старався підтримувати їх закупом їхніх праць, а нашій публіці намагався пояснити, що мистецтво це не повторення баченого, але куди більше — це шукання чогось ориґінального, нового, що незалежне від так званої реальности, яка для великої кількости наших людей була і ще часом тепер є найбільше важливою прикметою образотворчого мистецтва.

Я мав щастя познайомитися з д-ром М. Кузьмовичем і його дружиною-журналісткою у 1957 році, після мого довшого перебування в Парижі. Це був початок моєї довгої дружби з ним, яка на жаль, закінчилася несподіваною скорою смертю його у 1981 році.

Це була людина справді широкого діяпазону у підході до мистецтва. Він ніколи не був вдоволений тим, що в його розумінні було вже відспіваною піснею, але старався допомогти українським мистцям у їхніх нових шуканнях і розв'язках в їх підході до праці. Він заохочував наших мистців, щоб не вдоволялися навіть своїм добрим рівнем творчости, а старалися знаходити щоразу щось нове, навіть як це нове не було спочатку зовсім успішне, бож новаторство мусить вийти на свій шпиль, а щойно о після прямувати новими шляхами. Так мій приятель заохочував і мене шукати за все новим і творити,та своєю вірою у мої мистецькі здібності давав мені поштовх до моїх дальших творчих дерзань. Найкращим доказом цього була купівля моєї картини, що була виставлена в ґалерії в Парижі у 1963 році. Її він купив „позаочно", навіть не маючи можливости оцінити того, що бере,своїм критичним зором. З такою самою вірою він був меценатом мистецьких виставок молодих мистців у Ню Йорку, експериментальної театральної вистави „Нового театру" в Ню Йорку чи при здійсненні першого видання „Нових поезій" Нюйоркської групи поетів ти мистців. Ці самі поети та мистці часто збиралися у гостинному домі Кузьмовичів у Бабилоні, де д-р М. Кузьмович вів лікарську практику, і там відбувалися широкі та палкі дискусії на літературні та мистецькі теми із читанням нових, ще не друкованих творів.

Годі забути, що д-р Микола був одним із найбільших українських збирачів книжкових знаків-екслібрисів. Їх він почав збирати ще в Україні, а доповнив цю знамениту колекцію, зокрема рідкісними давніми екслібрисами наших мистців, як теж зразками зробленими вже поза Україною нашими відомими графіками, що їх він здобув вже на новому поселенні в ЗСА, Канаді та Німеччині. Він теж враз із покійним вже також мистцем Яковом Гніздовським відновили діяльність Українського Товариства Приятелів Екслібрису. Його чи не найбільша збірка поза Україною находиться тепер в перехованні в Українському Музеї в Ню Йорку і чекає на виставку.

Але при всіх прикметах збирача, знавця та мецената мистецтва, д-р Кузьмович був завжди скромний та приступний для усіх, що були зацікавлені мистецтвом. З його відходом ми втратили велику людину, яка на жаль, досьогодні не має гідного переємника цього особливо шляхетного діла.

Усе ж таки навіть за відносно короткий час свого життя, який залишався поруч виконування звання лікаря, він вніс величезний вклад в українське мистецьке життя поза Україною, хоч і там є одиниці, які мали можливість познайомитися з його ідеологією та з його позитивним підходом до всього, що нове, цікаве та творче у нашому мистецтві.

Шевченківський концерт у Римі

Настоятелі і студенти української колеґії святої Софії та українська спільнота Риму гідно і урочисто відзначили 175-річчя з дня народження геніяльного поета-пророка українського народу Тараса Шевченка. Відзначення такого ювілею у Римі має зворушливий характер. Невелика українська спільнота — це у більшості духовні особи, які попри свої обов'язки знаходять час та відчувають потребу кожнорічно віддати честь Великому Кобзареві. Треба згадати, що на площі перед будинком Українського Католицького Університету, як мало де у місцях українських поселень діяспори, стоїть статуя нашого поета, а на п'єдисталі видніє напис: „Учітеся, брати мої...", а нижче статуї, у її стіп, на великій таблиці виписаний уривок із „Неофітів" Шевченка. Сама статуя окружена плоскорізьбами, які представляють важливі моменти із життя і творчости поета. Ціла композиція і статуя Тараса Шевченка прикрашують площу біля собору святої Софії та є надбанням св. п. Патріярха Йосифа Сліпого, покровителя й любителя науки і мистецтва.

У неділю, 7-го травня ц. р., о год. 4-ій в авлі собору св. Софії, при численній участі української спільноти та запрошених гостей відбувся концерт, присвячений поетові. На гарно прибраній сцені приміщено статую Тараса Шевченка, вилиту у бронзі роботи відомого українського скульптора Леоніда Молодожанина, а на стіні золотими буквами виднів напис: „Свою Україну любіть, любіть її во время люте". Гарні квіти доповнювали естетичний вигляд сцени, а все це зладили студенти колеґії.

Програму концерту започатковано „Заповітом", муз. Кирила Стеценка, що його виконав хор студентів колеґії святої Софії під керівництвом студента Андрія Несмачного та при фортепіяновому супроводі ієромонаха Гліба. Слідувала святочна доповідь, яку виголосив о. проф. Іван Музичка, ректор колеґії. Біля 150 присутніх вислухали змістовне слово, в якому яскравими прикладами о. Музичка пригадав, як багато український народ завдячує своєму пробудителеві, що так безмежно любив свою Україну та не раз звертався до народу, як ніхто інший до того часу, словами „моя Україно", „мої люди". Отець ректор представив Шевченка, як великого патріота, що любив і уболівав за свій народ та знедолений край і так щиро і глибоко висказав це у своїх поезіях, змалював у чудових картинах, а рівночасно ввесь час думав, як піднести свій народ освітою і наукою, даючи їм свого „Кобзаря". У доповіді ми почули, як Пантелеймон Куліш висказав на похоронах Шевченка такі знаменні слова: „Наш єси, поете, а ми народ твій, і духом твоїм житимемо во віки і віки". Цими словами підкреслив Куліш кольосальне значення Шевченкової творчости для українського народу. Щоб жити духом Шевченка, сказав о. ректор, треба усім нам його любов'ю і прикладами жити для України, як це показав Шевченко, спрямовуючи ціложиттєву суть свою у сторону свого народу, взиваючи: „Полюбіте цілим серцем велику руїну..."

Відтак хор студентів виконав пісню „Наш отаман Гамалія", муз. Андрія Гнатишина. Студент колеґії Андрій Несмачний під власний супровід на бандурі баритонним голосом виконав „Думи мої", обр. Григорія Китастого, та пісню „Стає хмара з-за лиману", обр. Василя Ємця. За своє виконання одержав рясні оплески. Слід згадати, що Андрій багато працював у різних ділянок підготовки і виконання програми, чим також немалу заслугу успіху вечора треба йому приписати. Крім того, що керував хором, працював над прикрашенням сцени. Після цього ми знову почули зразок чудової творчости поета — „Розриту могилу", що її рецитував студент колеґії Ярослав Бродюк.

Відтак виступила співачка-сопрано Татіяна Шуфлин та виконала при фортепіяновому супроводі ієромонаха Гліба дві пісні: „Нащо мені чорні брови" в обр. Дмитра Банковського та „Якби я втратила очі" в обр. А. Кос-Анатольського. У першій пісні співачка з відчуттям та з глибоким зрозумінням співаного, показала щире виконання та, так би мовити, серце, пов'язавши це з належною динамікою, щоб у другій більш динамічній пісні показати свої голосові спроможності, поєднанні з тонким артистичним смаком та добрим виконанням. Ієромонах Гліб супроводом співачці, а також хорові, спричинився до загального успіху вечора. Обоє виконавці одержали щедрі і довгі та заслужені оплески. Студент Богдан Свистун вмілою рецитацією віддав Шевченковий твір „Лічу в неволі дні і ночі". Під кінець програми хор заспівав „Садок вишневий коло хати", в якому Шевченко у так чудовий спосіб змальовує настрій тогочасного українського села.

Національним славнем, що його співали усі присутні, закінчено цей майже родинно-щирий і так вдалий концерт. Із піднесеним настроєм українська римська спільнота, яка територіяльно далека від України, а серцем і думками так близька до Великого Кобзаря та до України, яку він усіх нас навчив любити.

Між присутніми були: о. протоархимандрит Ісидор Патрило, ЧСВВ, о. Архимандрит Любомир Гузар, Студит, о. Іван Хома, ректор Українського Католицького Університету в Римі, о. Софрон Мудрий, ЧСВВ, ректор Української Папської Семінарії святого Йосафата, о. Михайло Пришляк, ректор Малої Семінарії, о. Іван Дацько, канцлер Блаженнішого Мирослава Івана та інші.

Свято припало на першу неділю травня, так що зразу після концерту відслужено Молебень до Богородиці перед іконою Божої Матері у приміщенні колеґії. Молебень відслужив ієромонах Гліб, а присутні гарним співом та молитвами звеличили цей день, що залишиться милим споминoм для всіх.

Володимир Луців

Ощадностево...

(Закінчення зі стор. 2)

кожної сотні ощадностей на забезпечення, банки по 15 центів, а кредитові кооперативи, на підставі закону з 1984 року відкладають один відсоток від депозитів на забезпеченевий фонд, який інвестують і з відсотків покривають адміністраційні видатки.

Усі завваги-закиди конгресової банкової комісії відкинув голова Асоціяції федеральних кредитових юній Р. Джепсен. У той час, як досьогодні зліквідовано поверх 350 ощадностево-позичкових інституцій, дальших 400 фінансово загрожені і втрачають більйони долярів, Асоціяція федеральних кредитових кооператив сьогодні має 16,660 кредитівок з капіталом 193 більйони долярів, які в останній декаді зросли втроє і далі зростають: членами, балянсовою сумою і резервами. Запасний фонд кредитових кооператив є найсильніший з усіх фінансових інституцій — 1.26 доляра з активів для кожних 100 долярів забезпечених депозитів, у цей час як інших фінансових інституцій всього 83 центи які забезпечують банкові депозити до 100,000 долярів. Побіч федеральних кредитових кооператив, в поодиноких стейтах діють стейтові кредитові кооперативи, які також не мають фінансових проблем і в компетиції з другими фінансовими інституціями з року в рік зростають, бо забезпечені депозитами і позичками у КЮНА до 100,000 долярів. Нюджерський стейт, який належить до передових індустрійних стейтів, на кінець 1987 року мав поверх 500 кредитівок (в тому 55 стейтових) з капіталом 3 більйони 170 мільйони долярів і поверх один мільйон членів, які річно зростають в пересічі 23 відс.

У загальному числі 16,660 федеральних кредитових кооператив є 30 — українських, які на кінець 1987 року мали 54,000 членів з капіталом 566,686.000 долярів. Найбільше наших кредитівок в стейтах Ню Йорку і Ню Джерзі, який належить до передових індустрійних стейтів. Число 30 дещо замале, а стан членства застрашуючий, всього в пересічі 10 відс. українців) (в деяких місцевостях лище п'ять), а 190 відс. тримають свої вільні гроші в чужих фінансових установах. Причин багато. Початково творено наші кредитівки при Відділах Самопомочі, які за законом мусіли мати 100 членів, відтак це число збільшено до 200 членів, що припинило закладання наших кредитівок на деякий час. ТУК у половині 50-их і в 60-их роках повинен був зразу перекинутися на закладання кредитівок при інших товариствах (молоді) чи церквах, де більше членів, так що сьогодні їх було б далеко більше, головно в стейтах, де є більше скупчення нашої еміґрації (Каліфорнія, Фльорида, Тексас). Проблема з членством посьогодні як слід не наладнана, бо не використовується усіх можливих ресурсів, головно реклями-пропаґанди включно до радіо і телебачення, як це роблять американські кредитівки включно до гарних кличів з рідних земель: „Свій до свого по-своє, для добра і краси". Реклями в формі дотацій на всеукраїнські цілі: церкви, організації молоді, культурні і наукові установи — повинна бути оприлюднена в загальних звітах-фінансових таблицях, тоді членство зросте вдвоє, а 1.145 мільйона долярів від 67 українських кредитівок у вільному світі (ЗСА, Канада, Австралія) на українські цілі було б далеко більше. Кооперативні Ради в поодиноких країнах поселення, очолені Світовою Кооперативною Радою при СКВУ повинні взяти це до уваги.

Яким буде фінансовий стан фінансових інституцій у ЗСА під кінець цього року час покаже. Останньо 10 ощадностево-позичкових інституцій покинули Асоціяцію федеральних забезпечень ощадностей і перейшли до Асоціяції федеральних депозитів банків з більшою балансовою сумою (33 більйонів долярів, минулого року мали 242 мільйони долярів доходу) і менші забезпеченеві премії. Дирекція федеральних забезпечень заборонила дальший перехід. Рівно ж члени Республіканської партії і деякі конґресмени відкинули рішення президента Буша санувати захитаний стан 165 ощадностево-позичкових інституцій коштом 157 більйонів долярів, бо він заліберальний і на пленумі Конгресу може перепасти. Так, що цього року банкові комісії обох палат можуть запропонувати поважні зміни у фінансових інституціях включно до федеральних кредитових кооператив.

Виступ д-ра М. Жулинського в Дітройті

Д-р Микола Жулинський, заступник директора Інституту літературознавства в Києві, побував у вівторок, 11-го квітня ц.р. в нашому місті. Говорячи на тему „Шевченко і сучасна духовна ситуація в Україні", підтвердив ще раз, який могутній вплив має творчість Шевченка на духовну поставу нашого народу.

Вітаючи його на початку зібрання, Зенон Василькевич висловив надію, що і науковці еміґраційної вітки нашого народу зможуть також виголошували свої доповіді в Києві та інших містах України, як це він може сьогодні робити тут.

Короткий перебіг життя д-ра Жулинського подав ред. Михайло Смик. Дальший провід вечора перебрала мґр Віра Андрушків.

Д-р Жулинський у відповідь на суґестію Василькевича сказав, що така виміна учених вже почалася, що наукові контакти вже існують: побували в Києві та інших містах України професори Пріцак, Грабович, Фізер, які брали участь у наукових Шевченківських сесіях.

Його характеристика творчости Шевченка — це в першій мірі з'ясовання моральної постави Шевченка, яка оперта на принципах правди, любови та справедливости. Він бачив недоліки свого народу, він його за це картав, але бажанням його не було ще більше цей нарід гнобити. Його боліла та кривда, несправедливість, те безвиглядне життя його народу. Він хотів викресати з нього огонь бунту, розбити ланцюги рабства, вказуючи на його славне минуле та хоробрих предків.

І от цей клімат моралі, яким просякнута творчість Шевченка, клімат, опертий на вселюдських ідеях любови, справедливости і краси, включили гуманну творчість Шевченка у вселюдську скарбницю світової культури, що запевняє йому глибоку пошану у своїх та чужих. І те гаряче бажання бачити довкола себе любов ближнього, справедливість та прогнання кривд, давало йому право безпощадно картати тих, що це зло чинили.

Моральні принципи Шевченка, висвітлені в його творчості — це гуманні духовні цінності. Його ідеї, насвітлюючи перебіг історії нашого народу, є і сьогодні рушієм національної свідомости. Бо ситуація української духовности на Україні тепер тривожна. Маса є пасивна, вона не включається в народні рухи. Ій ніколи не говорили повної правди, люди збайдужіли, спочатку селянство, а відтак робітництво. Вони бояться повороту до давніх часів.

Але тепер настали часи, які дають нагоду сказати людям правду та оживити їх ідеями Шевченка. І дійсно виявилася наразі народна стихійна сила, яка до цієї пори була невидна і яка, гуртується у різних організаційних скупченнях, прямує до віднови та свобіднішого розвитку очищеної української духовности. І льозунгами цього многогранного руху є ідеї Шевченка. Тому і відзначення дня його народження цього року є подією міжнародного значення. Їх широкий відгомін напевне сколихне сумління народу і відсвіжить його приспану національну свідомість.

Сьогодні на Україні є сильний рух збереження української мови. В містах створилися товариства для збереження довкілля. Всюди сильно активізується молодь. Плянується видавати твори досі заборонені, нецензурованого Шевченка. Вже включається у видання творчість еміґраційних поетів та письменників. Сьогодні наклади українських газет та журналів ростуть.

Треба однак усвідомити собі, що стан на Україні — це наслідок довгого часу і тому зміни будуть відбуватися поволі. Треба виховати нове покоління учителів, а треба б наперед виховати тих, які мали б те покоління виховувати. Праці дуже багато і, на жаль, ще багато перешкод. Перебудова психіки — це річ затяжна.

Тому мусимо працювати всі разом. Різниця поглядів, безперечно, є. І добре що є. Бо різноманітність думок запевняє народження нових ідей.

Але коли будемо пам'ятати, яка ціль нашої праці, коли не забудемо зову Шевченка — любити брата, ми свою ціль осягнемо.

З. В.

В Парижі...

(Закінчення зі стор. 1)

У своїй промові в Сенаті ЗСА в квітні 1989 року, сен. Денис ДеКонсіні, голова американської Гельсінкської комісії, сказав, що члени неурядових організацій ЗСА, Канади і Европи зустрічатимуться з делегатами і будуть мати нагоду висловити своє затурбовання у справі порушення людських прав.

Сен. ДеКонсіні висловив своє затурбовання, що Совєтський Союз не дозволив неурядовим особам взяти участь у Паризькій конференції. Це відноситься до більшости східньоевропейських країн, помимо того, що ті держави раніше обіцяли, що тим особам буде дозволено приїхати. Сенатор цитував вислів одного урядовця з совєтського міністерства закордонних справ, який повідомив своїх громадян, які робили старання щоби прибути на Паризьку конференцію, що ця конференція є тільки для „урядових делеґатів".

У неділю, 29-го травня, на спеціяльнім прийнятті в Парижі для неурядових організацій, члени АОЛПУ наполегливо шукали і розпитували за совєтськими НУО, які могли б бути присутні, але ніяких не знайшли.

У суботу, 27-го травня, президент АОЛПУ Божена Ольшанівська вислала листи до амбасад 35 країн, а п'ять молодих жінок-членів АОЛПУ в Парижі роздавали матеріяли і летючки з тою самою інформацією в англійській і французькій мовах делеґаціям 35 націй, репрезентованих в Парижі. В роздаваних матеріялах були подані факти безнастанних порушень людських прав в СССР. В матеріялах був висловлений заклик до делеґацій пам'ятати про репресії в СССР і відповідно діяти. У заяві АОЛПУ було пропоновано: „Якщо надалі не респектуватиметься людських прав і якщо порушення не припиняться, то Совєтському Союзові не повинно бути дозволено влаштувати і бути господарем в Москві конференції в році 1991".

Під час початкових днів Паризької конференції, членкині АОЛПУ завзято і аґресивно пропаґували українські справи внутрі і навколо конференції. Їм вдалося перевести ряд акцій: пікетування перед палатою конференції, голодовий протест — солідарність з голодовим протестом вірних УКЦ в Москві, роздавання тисячі летючок в англійській і французькій мовах делеґатам, пресі і загальній публіці, переговори з окремими делеґаціями, участь в пресових конференціях, прийняттях, інтерв'ю з журналістами преси і радіо, виготовлення пресових бюлетенів.

ПОМЕРЛА І. ТЕРЛЕЦЬКА

Рочестер, Н.Й. — Тут в п'ятницю, 9-го червня ц.р., по довгій і тяжкій недузі померла Іванна з Момотюків Терлецька, залишивши в глибокому смутку мужа Михайла, братову Зоню Момотюк, братаницю Мілю Мельник та дальшу родину в Україні і Польщі. Похоронні відправи почнуться в похоронному заведенні П. Гарріса в понеділок, 12-го червня ц.р., відтак в церкві св. Богоявлення і на цвинтар св. Гробу.

ХОЧА В САМОМУ ПЕКІНІ запанував відносно спокій коли ціле місто опанувала китайська армія, чужинецькі дипломати та громадяни в більшості виїжджають з Китаю після того, як в середу, 6-го червня, китайське військо почало стріляти в забудовання, в яких живуть чужинці, без ніякої причини.

В ДРУГУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашого Найдорожчого
МУЖА І БАТЬКА

бл. п. проф. д-ра

Петра Ю. Стерча

буде відслужена

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ з ПАНАХИДОЮ

в українському митрополичому соборі Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії у Філядельфії, Па.

в неділю, 18-го червня 1989 р. о год. 10-ій рано

Рідних, Приятелів, Друзів і Знайомих просимо злучитися з нами в молитвах за спокій душі Покійного.

В глибокому смутку

ДРУЖИНА та ДІТИ

У ДЕВ'ЯТУ, БЕЗМЕЖНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
(11-го червня 1980 р.)

бл. п.

Володимири з Ґардецьких Ценко

відбудуться

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

у слідуючих церквах:

Христа Царя — Храму Зарваницької Матері Божої у Філядельфії, Па. в дні 11-го червня ц. р. (неділя) о год. 7:30 рано,
в св. Софії в Римі;
в Люрді, Франція;
в Канбері, Австралія;
в Ітапарі, Бразилія;
в церкві св. Покрови в Торонто, Канада.

Просимо в тому дні помолитися разом з нами за Її праведну душу.

МИКОЛА ЦЕНКО — муж
ОЛЕКСІЙ ЦЕНКО враз з родиною — син
ІРЕНА КУШМЕПИН — сестра з родиною

У невимовному болю повідомляємо Рідню, Друзів, Знайомих і Українську Громаду, що в день 8-го червня 1989 р. відійшла у Вічність наша Найдорожча ДОНЬКА, ДРУЖИНА, МАМА, БАБЦЯ, СЕСТРА, ТЕТА І КУЗИНКА

бл. п.

ЛІДІЯ КОТЛЯРЧУК

донька о. крилошанина Евгена Мацелюха і Софії, нар. в Кудобинцях біля Зборова, колишня учителька та працівниця на народній ниві на рідних землях, членка Союзу Українок та активна громадська діячка.

ПАРАСТАС І ПАНАХИДА в суботу, 10-го червня 1989 р. о год. 7:30 веч. і в неділю, 11-го червня о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Петра Яреми при 7-ій вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОН в понеділок, 12-го червня 1989 р. о год. 9:30 рано з церкви св. Юра в Ню Йорку на цвинтар св. Духа в Гамптонбурґу, Н. Й.

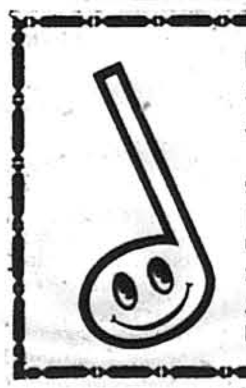
Залишені в смутку:
мама — СОФІЯ МАЦЕЛЮХ
муж — ОМЕЛЯН
сини —
ІГОР
ЕВГЕН з дружиною МАРІЙКОЮ і дітьми ДАРІЄЮ І ЕВГЕНОМ мол.
сестри —
ЯРОСЛАВА СУЛЖИНСЬКА з мужем ДАНИЛОМ і сином ВОЛОДИМИРОМ з дружиною ХРИСТИНОЮ І СИНОМ ВІКТОРОМ
ОЛЯ ЖУК з мужем ІВАНОМ і синами БОГДАНОМ І ОРЕСТОМ з дружиною ДЖУДІ
ІРЕНА КОМАРНИЦЬКА з мужем МИХАЙЛОМ і доньками ХРИСТИНОЮ І ЛІДІЄЮ з мужем ВАСИЛЕМ
тети —
НАДЯ ЮРЧИНСЬКА з Родиною
ЯНІНА ЮРЧИНСЬКА
кузен — ВОЛОДИМИР МАЦЕЛЮХ

Замість квітів Родина просить складати датки на церкву св. Юра і Пласт.

ПОДЯКА

Складаю сердечну подяку о. парохові В. МАРУЩАКОВІ та Всім ЗНАЙОМИМ-СУСІДАМ, що відвідували мене в лічниці або прислали картки з побажаннями скорого видужання!

Вдячний ІВАН ДУРБАК

Помер проф. інж. М. Боровський

У суботу, 8-го квітня ц.р., в домі Пресвятої Родини у Вінніпегу помер на 98 році життя проф. інж. Михайло Боровський, відомий і вельми заслужений український науковець та громадський діяч.

У вівторок, 11-го квітня, о год. 7-ій увечорі в похоронному заведенні Корбана оо. С. Кіцюк і С. Семотюк відслужили Панахиду з участю приятелів і представників громадських організацій. Проповідь про життя й творчу працю покійного виголосив о. С. Кіцюк. У середу, 12-го квітня, в соборі св. Покрови о. С. Семотюк відправив похоронні Богослуження та мав прощальну проповідь. Відтак тіло покійного похоронено на цвинтарі Елмвуд, біля дружини Ольги, яка упокоїлася ще в 1959 році.

Опісля в залі Собору відбулися поминки. Господарем був о. С. Семотюк. Родину репрезентував син Євген, що постійно живе в Оттаві. У часі перекуски, яку приготовило Сестрицтво собору, було кілька промов про життя і творчу громадську та наукову працю бл. п. інж. М. Боровського.

Першим промовляв інж. Роман Мамчин, абсольвент краківського університету, повітовий агроном у кількох філіях Т-ва „Сільський Господар" у Львові. Він прощав покійного від українських агрономів, згуртованих колись у Т-ві „Сільський Господар". Він подав коротку характеристику покійного, як невтомного сільськогосподарського наукового діяча на рідних землях, а також і тут, в Канаді, а при тому дуже скромну і надзвичайно чесну людину.

Микола Залозецький, відомий громадський діяч старшого покоління в Канаді, промовляв від друзів покійного у Вінніпегу. Ф. Тесарський мав коротке слово від ордену св. Андрея. Д-р Сергій Радчук говорив від Інституту Дослідів Волині, якому покійний Боровський присвятив багато часу і праці, а також прощав покійного від друзів Волинської землі. Останнім промовцем був інж. А. Качор, який відзначив велику працю проф. М. Боровського у президії УВАН на пості генерального секретаря цієї установи. Рівночасно він також пригадав, що М. Боровський був активним діячем української кооперації на рідних землях і в Канаді, у Вінніпегу.

Син покійного Євген подякував промовцям і учасникам похорону за останню прислугу його батькові. Окремо подякував оо. С. Кіцюкові і С. Семотюкові за похоронні Богослуження і їх зворушливі проповіді, а Сестрицтву собору за перекуску.

Кінцевою молитвою, яку провів о. С. Семотюк, закінчено ці сумні поминки.

* * *

Проф. інж. Михайло Боровський — син Поділля. Народився він 15-го листопада 1891 року в селі Зубрівка, в родині Леонтія і Домники, заможних господарів-хуторян, що походили із старої священичої родини з Волині. Батько був учителем і великим господарем та громадським діячем. Молоді роки М. Боровський провів у батьків разом з двома братами і двома сестрами. Народну школу закінчив у селі Цибулівка, а середню в Кам'янці Подільському в 1912 році.

По закінченні середньої школи зголосився добровольцем до військової служби. Відбувши однорічну службу, задумав трохи „побурлакувати", тобто перейти або переїхати широкі простори російської імперії, дійти до берегів Тихого океану і... виїхати до Америки. Цей свій задум він виконав. Дійшов із своїм товаришем аж до Владивостока, перейшов Сибір, але до Америки не виїхав. В часі цієї мандрівки, в місті Читі зустрів своїх товаришів, що вчилися у військовій старшинській школі в Іркутську, вони намовили його записатися до цієї школи, що він і зробив.

Цю школу, з огляду на воєнну атмосферу, яка панувала тоді в Росії, він закінчив у 1914 році і зараз же пішов на війну як підпоручник (четар) російської армії. У часі війни був на різних фронтах. Революція 1917 року захопила молодого Михайла знову в старшинській школі, в Оріенбавмі, куди був відряджений для вивчення нових родів зброї.

Жовтнева революція застала його на західньому фронті. Тут брав участь в „українізації" російських військових частин у Кам'янці Подільському. Тут і закінчив він Першу світову війну.

Студії М. Боровський розпочав у 1918 році в Кам'янці Подільському, спершу на природничому, а відтак на сільськогосподарському відділі університету. У 1920 році з військом Української Народної Республіки покинув Україну. Короткий час був у таборі інтернованих у Ченстохові, в Польщі. Відтак, звільнений з табору, записався на ветеринарний факультет Варшавського університету. Одначе із-за браку фондів покинув Варшаву, дістався до Чехо-Словаччини і тут в 1923 році записався на агрономічний факультет чеської політехніки в Празі, яку закінчив у 1927 році дипломом інженера-агронома.

У Празі пізнав свою майбутню дружину Ольгу Бучинську, дочку священика з Волині, що студіювала зоотехніку. Обоє в 1927 році повернувся на Волинь, де побралися і на постійно осіли у Львові, де жили до 1939 року.

М. Боровський був дуже працьовитий і плодовитий. Його працю можна поділити на: дослідно-наукову, науково-публіцистичну і загальногромадську. Про кожну з тих ділянок можна написати окрему студію.

М. Боровський любив українську природу, як сам говорив: „Любов до природи мав я з малих літ. Завжди тягнуло мене до неї. Хотілося її ближче пізнати та вивчити... Батьківський сад і город — це був справжній 'Ботанічний сад' ". І тому він вибрав цей рід студій. Вже у Кам'янці Подільському у 1918 році під проводом проф. Горака і доцента Угринського він почав складання гербарію подільських рослин, який послужив йому пізніше для написання праці „Фльора Поділля".

У Празі М. Боровський пробив велику ботанічну працю над вивченням медодайних рослин Чехо-Словаччини та інших європейських країв. За неї він одержав першу нагороду на державній виставці в Кошицях. За гербарій місцевих лікарських рослин М. Боровський одержав у 1926 році на державній сільськогосподарській виставці у Празі другу нагороду і срібну медалю. Подібні досліди він робив у Львові з доручення „Сільського Господаря".

Свою фахову працю у Львові М. Боровський розпочинає у видавництві вченого агронома Євгена Архипенка, що в тому часі зорганізував видавництво „Сільський Світ". Звідси його „перебирають" як доброго фахівця на постійну працю в Крайовому Товаристві „Сільський Господар".

М. Боровський був дуже продуктивний на полі науково-публіцистичної праці в 1927-1939 рр. У своїй бібліографії, виданій у 1962 році, він нараховує понад 250 статтей, розвідок і окремих видань, не враховуючи редакторської роботи. Він був редактором журналів „Український Пасічник" у Львові, „Практичне Садівництво", календарів „Сільського Господаря", двотижневика „Сільський Господар", редактором „Господарської сторінки" в „Українському Голосі", співробітник Енциклопедії Українознавства, співредактором Бюлетеня УВАН, редактором „Літопису Волині", ч. 5 1961 року, та співробітник багатьох інших видань.

М. Боровський виконав дуже велику організаційну і науково-публіцистичну та редакторську роботу над збірником п.н. „Крайове Господарське Товариство 'Сільський Господар' у Львові в рр. 1899-1944", видання УВАН в ЗСА, що вийшло 1970 року в Ню Йорку.

Проф. інж. М. Боровський був також добрим педагогом. Він викладав на різних курсах пасічництво, садівництво, бджільництво, починаючи ще на Закарпатті в 1927 році, а відтак у Львові на різних курсах „Сільського Господаря". У 1939-1943 рр. в Холмі викладає господарські дисципліни в кількох середніх господарських школах (в часі окупації українських земель німцями).

Від 1946 року працював доцентом і керівником катедри садівництва та городництва на агрономічному факультеті Українського технічно - господарського інституту в Регенсбурзі, в Німеччині. Відтак УТГІ іменував його своїм професором. У Канаді активно включився в наукову працю УВАН у Вінніпегу, виконуючи довший час функцію генерального секретаря.

М. Боровський багато часу присвятив також кооперативній праці. Він був співосновником і директором пасічничої кооперативи „Рій" у Львові (1928-1939).

Таку ж саму кооперативу організував 1939 року в Холмі. У Канаді був членом Кредитової Кооперативи Північного Вінніпегу та її довголітнім членом Дирекції, членом кооперативи „Зоря" і належав до „Кооперативної Громади".

Він же і член „Просвіти" в Кам'янці Подільському, в Ужгороді, а відтак член Головного Т-ва „Просвіта" у Львові та член Читальні „Просвіти" у Вінніпегу.

М. Боровський у Канаді довгі роки був членом президії або Президіяльної Ради КУК, членом Наукової Ради, членом, і деякий час головою, Інституту Дослідів Волині, членом Осередку Української Культури і Освіти, Т-ва Сприяння УНРаді. Він також і дійсний член НТШ.

М. Боровський був глибоко релігійною людиною, активним членом української православної церкви. Характером дуже чесна людина, скромний, лагідний, вирозумілий і на громадські потреби жертвенний.

Він залишив у глибокому смутку сина Євгена, невістку Раїсу та внуків Віру, Михайла і Юлію.

Андрій Качор

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

УСВТ „Ч. Січ" — Польський СК — 1:1

У п'ятницю вечором, 2-го червня, „Ч. Січ" відбула передостанню футбольну зустріч з польським клюбом за чемпіонат 1-ої дивізії Ґарден Стейт Ліги, яку закінчила ремісовим вислідом 1:1.

Вже в 9-ій хвилині „Січовики" вели 1:0, що його з гарної акції нападу здобув Джонс. До перерви наші футболісти створили ще кілька критичних моментів під воротами гостей, які очайдушно ліквідував досвідчений воротар суперників. У свою чергу напад поляків провів кілька продуманих контратак, дві з яких були б закінчилися голями, але Брієнза вибив головою м'яч майже з лінії воріт, що оминув воротаря, пізніше подібну ситуацію урятував Дворський.

Після перерви „Січовики" в більшості володіли м'ячем, тримаючи в напрузі оборону і воротаря гостей, одначе наші напасники задовго придержували м'яча на зручних позиціях і тим самим марнували добрі можливості здобути чергові ґолі. Кращими під цим оглядом виявилися польські футболісти, які мали значно менше можливостей і все таки зуміли здобути вирівнюючого голя змагань.

До закінчення лігового сезону „Ч. Січі" залишилися залеглі змагання з клюбом Принстон і крім цього гра за часу стейту.

Склад „Ч. Січі": Хамуляк, Т. Науменко, Дворський, Борук, В. Науменко, Брієнза, Наполі, Вітері, Я. Твардовський, Джонс, Сергіїв, Мальоні, Мостровський, Торій.

Успішний виступ Д. Матківського

У четвер, 1-го червня, відбулися вирішальні тенісові змагання за міжгруповий чемпіонат Ню Джерзі середніх шкіл, в яких дружина Миллбирн перемогла тенісистів „Кришен Братерс" академії і цим самим здобула звання чемпіона.

Ключову перемогу для школи Миллбирн здобув Данило Матківський, чоловий юний тенісист „Ч. Січі", який переміг Дейва Вайсмана 3:6, 6:4, 6:4.

Тією перемогою Данило зреванжувався Вайсманові за поразку, якої він зазнав з цим суперником минулого місяця в іншому турнірі. Після цих змагань Данило в розмові зі спортовим кореспондентом признався, що „на початку гри був нервовий і до цього йому зламалася ракета, мусів грати позиченою, однак сильне бажання причинитися до успіху своєї дружини остаточно подолало ці неґативні пригоди." Цьогорічний тенісовий рекорд Матківського подивляючий (25:1!)

У звітовій зустрічі перемогли українські футболісти вислідом 3:1. В складі „Ниви" Тернопіль виступають: Панфілов, Біскуп, Цисельський, Швець, Антонів, Мацюпа, Сухенко, Назаренко, Рудницький, Венгринович, Яворський, Сороцький, Куриляк, Покидько. Тренером „Ниви" є О. Павленко. Футбольний клюб „Нива" Тернопіль за прикладом інших українських клюбів став „самостійним" футбольним клюбом.

Київ „Льокомотив" — Краків „Гутнік" — 3:0

В той час як в Тернополі українські футболісти приймали футболістів краківської „Вісли", в столиці України Києві українські відбиванкарі гостили відомий польський відбиванковий клюб, чемпіона Польщі краківський „Гутнік".

У складі „Гутніка" виступають такі відомі на міжнародній арені сильні відбиванкарі, як Ришард Юрек, Єжи Павелек, Здзіслав Яблоньскі. Цим разом перемогли українські відбиванкарі, які виграли три з чотирьох сети. В складі київського „Льокомотива", що в цьому році здобув чашу СССР, між іншим виступають: А. Сидоренко, П. Мойсеєнко, С. Гура, Ю. Садовський, А. Доля і ін. Тренером дружини є Борис Терещук.

Відплатні зустрічі як футболістів „Ниви", так і відбиванкарів „Льокомотива" невдовзі мають відбутися у Кракові.

Львів „Карпати" — Тамбов „Спартак" — 0:0

Були це шості з черги футбольні змагання відроджених львівських „Карпат" за чемпіонат II-ої Ліги, так зв. п'ятої футбольної зони СССР, які українські футболісти цим разом відбули на виїзді і закінчили ремісом 0:0. Досі „Карпати" мають на своєму конті два виграні змагання, три реміси і одну поразку. В показнику табелі ігор після калінінградської „Балтики", тираспольського „Текстильмашу" (10 точок), тамбовського „Спартака" (9), „Гомсільмаша" (8), „Карпати" займають п'яте місце із семи точками.

Поінформували про втечу гокеїста Могильного

У п'ятницю, 12-го травня ц.р., відбулася в Москві незвична пресова конференція, на якій між іншим виникло питання про гокеїста Могильного, який після здобуття збірною СССР чемпіонатів Европи і світу в Стокгольмі, Швеція, втік і як відомо, опинився в Баффало в місцевому професійному клюбі „Сейбирс". В. Колосков, начальник управління футболу і гокею розповів про деякі подробиці втечі Могильного за океан. Оцінку цьому вчинку з точки зору міжнародного права дав О. Козловський. Він прочитав телеграму, яку вислали керівники професійної Національної Гокейової Ліги, в якій говорилося, що Могильний увійшов у контакт з представниками „Сейбирс" ще в Анкеридж, Аляска, на чемпіонаті світу серед юніорів і там майже остаточно вирішив залишитися закордоном. Дальше в цій телеграмі досить наївно виправдуються, що керівники згаданої НГЛіги не мають до цієї угоди ніякого відношення і висловлюють жаль (?), а також сподівання, що цей інцидент не перешкодить добрим відносинам НГЛ з Федерацією гокею СССР. Нині відомо, сказали на цій пресовій конференції, що Могильний вже має контракт на три роки на суму півмільйона долярів, але поки що має лише тимчасову візу. Це добра заохота іншим гокеїстам імперії, адже коли їх формально продають західнім клюбам, то їм особливо попадають тільки окрушки з мільйонових сум, які ідуть до каси державного спортового Комітету і на оплати шпигунських афер у вільному світі. Очевидно Могильний, евентуально дістане більше грошей, якщо виявиться першорядним гокеїстом у складі „Сейбирс".

(от)

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

Поширюються дружні зв'язки між українськими і польськими спортовцями

Завдяки скасуванню режимних та митних формальностей, що досі існували між Українською ССР і Польською Народною Республікою, поширюються дружні зв'язки між спортовцями обидвох народів. На початку травня ц.р. в Тернополі відбулися товариські футбольні змагання між відомим сильним польським клюбом „Вісла" Краків з тернопільським футбольним клюбом „Нива". „Вісла" — це військовий футбольний клюб, який виступає в найсильнішій польській Лізі, „Нива" змагається в II-ій лізі, що являється півофіційною футбольною лігою в сучасній Україні.